

A Kúria a Dr. Turi György ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Balogh István ügyvéd által képviselt I.r. és a dr. Zuber Róbert ügyvéd által képviselt II.r. és III.r. alperes ellen szerződés létre nem jöttének, szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt a Pest Megyei Bíróság előtt 2.G.40.176/2011. szám alatt folyamatban volt, és a Fővárosi Ítéltábla 16.Gf.40.087/2012/6. számú ítéletével befejezett perében a felperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán megtartott nyilvános tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül a II.r és a III.r. alperes részére 127.000 - 127.000 (Egyszázhuszonhétezer - Egyszázhuszonhétezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Megállapítja, hogy a le nem rótt 2.554.300 (Kettőmillió-ötszázötvennégyezer-háromszáz) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes és az I.r. alperes között 2007. május 07-én - jelképes 1 forintos vételár kikötése mellett - adásvételi szerződés jött létre, melynek eredményeként közművesítetlen belterületi ingatlanok kerültek a felperes tulajdonába. Az I.r. alperes kötelezettséget vállalt az ingatlanokon a nyomvonalas jellegű közművek és szilárd burkolatú utak megépítésére saját költségén.

Az I.r. alperes a ... helyrajzi számú ingatlan közművesítéséből adódó 2008. május 13-i számlája szerinti 25.543.296 forint követeléséből a 2008. július 25-i engedményezési szerződéssel 16.443.296 forintot a II.r. alperesre és 9.100.000 forintot a III.r. alperesre engedményezett. Az engedményezésről a felperest értesítették, azonban teljesítésre egyik alperes részére sem került sor.

A III.r.alperes 2011. április 22-én adósságrendezési eljárást kezdeményezett a felperes ellen. A felperes az eljárásban a követelést vitatta.

A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy a közte és az I.r. alperes között nem jött létre olyan szerződés, melynek tárgyát a ... hrsz-ú ingatlan közművesítése képezte, és erre figyelemmel az alperesek közötti engedményezési szerződések semmisségének megállapítását is kérte. Állította, hogy a megállapítási kereset indokoltságát az adósságrendezési eljárás ténye önmagában igazolja.

Az I.r.-III.r. alperesek ellenkérelmükben a kereset elutasítását kérték arra hivatkozással, hogy a megállapítási kereset feltételei nem állnak fenn, mert a felperes az adósságrendezési eljárásban mindarra hivatkozhat, amit jelen perben előadott. A II.r. alperes ezen túl azzal is védekezett, hogy az adósságrendezési eljárásban nem vesz részt, igényrel sem élt a felperessel szemben, így vele szemben a felperesnek jogvédelmi igénye nem is lehet.

A bíróság jogerős ítéletével a felperes keresetét elutasította, miután arra a következtetésre jutott, hogy a megállapítási kereset Pp. 123. §-a szerinti jogszabályi előfeltételei nem állnak fenn, mivel a jogerős ítélet értelmében teljesítést ugyan a felperes nem követelhet, azonban a jogmegóvás szükségessége egyik alperessel szemben sem áll fenn. A felperes a vele szembeni igényérvényesítés esetén valamennyi alperes tekintetében hivatkozhat arra, hogy az I. r. alperessel szerződést nem kötött, közművesítést nem rendelt, így tartozása nem áll fenn, ezért a külön perbeli megállapítási kereset alaptalan.

A jogerős ítélettel szemben a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, melyben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és a keresetének helyt adó döntés meghozatalát kérte. Arra hivatkozott, hogy a bíróság jogszabály- és iratellenesen állapította meg a tényállást. Szerinte a perben igazolta, hogy nem jött létre az engedményezés alapját képező szerződés, így az engedményezés lehetetlen szolgáltatásra irányult. Sérelmezte, hogy a bíróság nem döntött az elsődleges kereseti kérelemről, és jogszabálysértő a Pp. 123. §-ának értelmezése is, ugyanis a jogmegóvás szükségessége nem kizárólag a peres eljárás során érvényesíthető követelésekkel szemben áll fenn. Érvelése értelmében Magyarország Alaptörvényének N. cikke, továbbá a Ptk. 2. és 4. § (1) bekezdése, valamint 5. § (2) és (3) bekezdése, illetve 7. § (1) bekezdése figyelembe vételével megállapítható, hogy a bejelentett követelések érvényesítése esetén jogvéde érdek a követelés vitatásához fűződő érdek. A III.r. alperes által indított adósságrendezési eljárás, mint nem peres eljárás nem ad lehetőséget arra, hogy ott bizonyítsa a fennálló követeléssel kapcsolatos

álláspontját. Arra is hivatkozott, hogy a másodfokú bíróság jogszabálysértő módon járt el, mert döntése valamennyi kereseti kérelemre nem terjedt ki, és a Pp. 221. §-ának sem tett eleget.

A II.r. és a III.r. alperesek felülvizsgálati ellenkérelmükben a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérték. Vitatták, hogy az adósságrendezési eljárás elkerülése érdekében megállapítási kereset előterjesztése szükséges a felperes jogainak megóvása érdekében. Előadták, hogy miután a felperes a III.r. alperesi követelést határidőn belül vitatta, így az adósságrendezési eljárás lefolytatásának akadályja van. Ez is igazolja, hogy a felperes jogai megóvhatóak voltak megállapítási kereset nélkül is az engedményesekkel szemben.

A bírói gyakorlatnak megfelelően a jogerős ítélet csak a per tárgyát érintő körben vizsgálható felül (BH 1998/288/II., BH 2001/222/II.), azaz olyan kérdésben támadható, amely az első- és másodfokú eljárásnak is tárgya volt (BH 1995/163., BH 2001/172/II.). Felülvizsgálati eljárásban jogszabálysértésként az alapeljárásban fel nem hozott jogszabályi rendelkezésre való hivatkozásnak nincs helye, így a Kúria a felülvizsgálati kérelem azon hivatkozásait, amelynek az alapeljárásban megjelölésre nem kerültek - Magyarország Alaptörvényének N. cikke, továbbá a Ptk. 2. és 4. § (1) bekezdése, valamint 5. § (2) és (3) bekezdése, illetve 7. § (1) bekezdése -, a felülvizsgálati kérelem elbírálása során nem vehette figyelembe.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A Kúria a felülvizsgálati eljárás eredményeként azt állapította meg, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okból nem jogszabálysértő.

A Pp. 123. §-a szerinti megállapítási kereset két konjunktív jogszabályi előfeltétele, hogy a felperesnek az alperesekkel szembeni jogvédelmének szükségessége álljon fenn, másrészt a felperes teljesítést ne követelhessen. A felperes a felülvizsgálati kérelmében két irányból támadta a jogerős ítéletet. Egyrészt vitatta, hogy a jogvédelem szükségessége ne lenne megállapítható az alperesekkel szemben, másrészt kifogásolta, hogy a bíróság a nemleges megállapítási keresetét érdemben miért nem bírálta el.

Helyesen mutatott rá a másodfokú bíróság arra, hogy teljesítést ugyan a felperes - sajátos helyzetéből adódóan - nem követelhet, ez azonban önmagában a megállapítási keresetet nem alapozza meg. A szerződés érvénytelenné nyilvánítása iránti megállapítási kereset indításának alapjául az a körülmény nem szolgálhat, hogy a felperes az érvényteleníteni kért szerződés teljesítésére irányuló igény érvényesítésétől tart (BH 2005/146.). Olyan tényre vonatkozóan,

amelyre a konkrét perben - vagy egyéb eljárásban - védekezésként hivatkozni lehet, nincs helye - jog megóvása címén - megállapítási kereset előterjesztésének (BH 1985/195.). A keresettel (követeléssel) szembeni védekezésként felhozható igény nem érvényesíthető önálló megállapítási keresetként, mivel ilyen esetben a jogmegóvási szükséglet hiányában nem állnak fenn a megállapítási kereset eljárásjogi feltételei (BDT 2009/2143/I.). Ellenkező értelmezés azt eredményezhetné, hogy a követelések fennállása és az azzal szemben felhozható érdemi védekezés tárgyában két külön bírósági ítélet születhetne.

A jogvédelmet szolgáló jogintézmény ezért helyesen csak úgy értelmezhető, hogy a jogszabályban írt együttes feltételek hiánya a kereset elutasításához vezet, mégpedig érdemi vizsgálat nélkül, pusztán a Pp. 123. §-ában írt feltételek hiánya miatt. A bíróságnak a megállapítási kereset törvényi előfeltételeinek fennállását hivatalból kell vizsgálnia, amennyiben pedig a konjunktív feltételek valamelyike hiányzik, úgy annak szükségképpen következménye, hogy a kereseti kérelem érdemében állást foglalni nem lehetséges. Ezért a jogerős ítélet nem sérti az ítélet teljességének elvét (Pp. 213. § (1) bekezdés) és az indokolási kötelezettséget (Pp. 221§ (1) bekezdés) sem. A bíróság jogszabálysértés nélkül jutott arra a következtetésre, hogy miután a felperes valamennyi alperessel szemben - akár peres, akár nem peres eljárásban - védekezésként hivatkozhat a kereseti kérelemében előadott körülményekre, így a jogvédelem szükségessége hiányzik. Erre tekintettel jogszabálysértés nélkül utasította el további érdemi vizsgálat nélkül a felperes kereseti kérelmét.

A kifejtettek értelmében a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta. A Pp. 78. § (1) bekezdése értelmében kötelezte a felperest a II.r. és III.r. alperesek - ÁFA-t is magában foglaló ügyvédi munkadíjból álló - felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére. Az I.r. alperes a felülvizsgálati eljárásban nyilatkozatot nem tett, költségei nem merültek fel, így e körben a Kúria a határozathozatalt mellőzte.

A felperes személyes illetékmentessége folytán a le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték viseléséről a Kúria az 1990. évi XCIII. törvény 74. § (3) bekezdésére tekintettel a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 14. §-a szerint határozott.

Budapest, 2013. szeptember 12.

Dr. Bartal Géza s.k. a tanács elnöke, Dr. Simonné Dr. Gombos Katalin s.k. előadó bíró, Dr. Farkas Attila s.k. bíró